

PROKURATUUR

Pr Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie: 15.08.2025 nr 8-1/6835-1

Meie: 01.09.2025 nr RP-1-6/25/8763

Arvamus karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõule

Lugupeetud justiits- ja digiminister

Prokuratuur tänab võimaluse eest anda arvamus karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõule, mille kohaselt oleks karistatav nõusolekuta suguühe või muu sugulise iseloomuga tegu ilma, et nõusoleku puudumise kõrval peaksid täidetud olema lisatingimused: vägivald, abitusseisund või sõltuvussuhte kuritarvitamine.

Prokuratuur peab oluliseks eesmärgi viia seksuaalse enesemääramise vastaste süütegude regulatsioon vastavusse Istanbuli konventsiooniga ning arvestada nõusoleku põhimõtet tagamaks seksuaalvägivalla ohvritele parem kaitse.

Prokuratuur toetab karistusseadustiku muutmise seaduse eelnõus kajastatud üldiseid põhimõtteid, kuid palub eelnõu koostamisel arvestada alljärgnevate tähelepanekutega.

Eelnõu seletuskirjas on mainitud, et kehtiv KarS § 143 kaotatakse, sest „KarS § 143 lähtub eeldusest, et KarS § 141 lõike 1 ja § 141¹ lõike 1 koosseisulisteks elementideks on vägivald ja abitusseisund. Kuna see kõnealuse eelnõuga muutub, siis ei ole enam põhjendatud ega loogiline, et § 143 praegusel kujul säiliks“. Samamoodi näeb ka KarS § 143² ette, et säte kohaldub siis, „kui puudub käesoleva seadustiku §-s 141 või 141¹ sätestatud vägivald või seisund“, st kõnealune koosseis kohaldub siis, kui puuduvad kehtivas KarS §-s 141 või §-s 141¹ sätestatud vägivald või abitusseisund. Järelikult on vaja viia ka KarS § 143² kooskõlla planeeritavate muudatustega.

Asjakohane ei ole planeeritavas KarS § 141 lg 5 p-s 2 mainida eraldi vägivalda ja ähvardamist, kuivõrd ähvardamine on ka vägivald ning sel juhul ei oleks sõnastus kooskõlas ülejäänud karistusseadustikuga.

Problemaatiliseks võib osutuda KarS § 141 lg 5 p 3 uus sõnastus, mille kohaselt puudub vaba ja väljendatud nõusolek siis, kui toimepanija seadis eesmärgiks või teadis, et ta kasutab ära võimupositsiooni. Sellisel juhul on tegu kvalifitseeritav KarS § 141 lg 1 järgi vägistamisena. Kuidas peaks olukorras, kus täisealine astub suguühtesse alaealisega ära kasutades sõltuvust või kuritarvitades mõjuvõimu/usaldust, kõnealust tegu kvalifitseerima – kas KarS § 143² järgi või KarS § 141 lg 2 p 1 järgi? Tähele tuleks panna ka seda, et kui KarS § 143² täielikult kaotada ja tegu kvalifitseerida KarS § 141 lg 2 p 1 järgi, siis karistusraam muutuks oluliselt (hetkel näeb KarS § 143² ette 2-8 aastat vangistust).

RIIGIPROKURATUUR

Wismari 7 / 15188 TALLINN / 694 4400 / info@prokuratuur.ee / www.prokuratuur.ee
Registrikood 70000906

KarS § 141 lg-s 3 sätestatud juriidilise isiku vastutuse puhul on oluline lisada viide planeeritavatele lõigetele 1¹ ja 1², mille puhul on samuti võimalik juriidilise isiku vastutusele võtmine. Samasugune täiendus tuleks teha ka KarS § 141¹ lg-s 4.

Lisaks eelnevale peab prokuratuur oluliseks rõhutada, et seoses eelnõus ettenähtava täiendava tööjõuvajadusega (arvestuslikult 4 prokuröri), tuleb prokuratuuri eelarvet vastavas ulatuses suurendada. Olemasolevate eelarveliste vahendite arvelt ei ole võimalik täiendavaid ametikohti luua ja täita.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Astrid Asi

riigi peaprokurör